

БУДИТЕЛИ, НАУКА, ОБРАЗОВАНИЕ

Б. В. ТОШЕВ

Дамянов, Д. (2015). *Будители, наука, образование: статии и интервюта (1990-2014)*. София: изд. Захарий Стоянов, 615 с. ISBN 978-954-09-0924-0

Тази луксозно отпечатана книга, с твърда подвързия и на качествена хартия, е издание на изд. „Захарий Стоянов“. Книгата съдържа статии и интервюта на проф. Дамян Дамянов, лекар – коремен хирург, в качеството на председател на Съюза на учените в България в периода 1990-2014 г.

Три са големите раздели на книгата – (I) Наука и висше образование; (II) Съюз на учените в България; (III) Здравеопазване.

Науката и висшето образование в България

Този сектор на книгата е с най-голям размер – 318 страници; поместените авторски материали са 51. Ако се изброят заглавията на тези материали, ще се почувства широтата на проблемите, които са занимавали техния автор, а с него – и цялата българска научна общност: „Науката в България ще оцелее“ (1994 г.); „Науката и бизнесът в преходния период“ (1995 г.); „Науката може без политиката, но политиката не може без наука: емиграция на български учени“ (1997 г.); „Университети манипулират акредитацията си“ (1998 г.); „Българската наука се люшка между

песимистичните прогнози и прекаления оптимизъм“ (1998 г.); „За ролята и мястото на Съюза на учените в трансформиращото се гражданско общество“ (1999 г.); „Младите хора в науката на прага на XXI век“; „Полезните изводи от дискусиата „Младите в науката“ (2000 г.); „Съюзът на учените в България (СУБ) и проблеми на науката и висшето образование (2001 г.); „Диалог от монолози не може да има“ (2001 г.); „Науката и висшето образование – приоритети на националното ни развитие (2002 г.); „Наука, околна среда, устойчиво развитие“ (2002 г.); „Отново за науката, образованието и традициите“ (2002 г.); „Необходима е дългосрочна държавна политика по въпроса за реемиграцията“ (2003 г.);

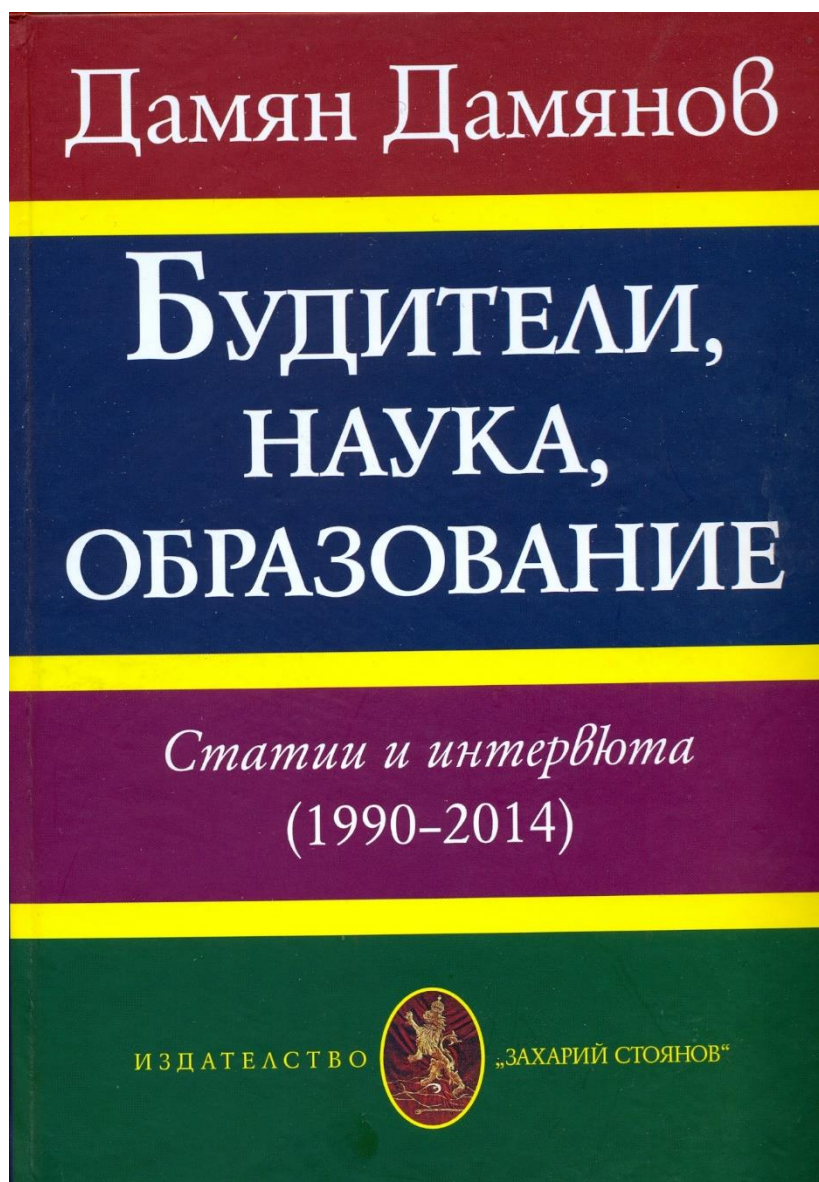

Проф. дмн Дамян Дамянов, действителен член на БАН

„Нашите будители и науката и образованието днес“ (2003 г.); „Дневният ред на политиците се различава от реалността“ (2004 г.); „Господа управляващи и полицаи, посъветвайте се със своите учители“ (2004 г.); „СУБ – борец за промени в науката и висшето образование в България“

(2004 г.); „Науката и образованието не търсят революция“ (2005 г.); „Инфлацията в науката“ (2005 г.); „Науката трябва да се организира с разбиране“ (2005 г.); „Заклучително слово на Националния форум „Науката в България“, 2005“ (2005 г.); „Влакът на развитието да не е пътнически“ (2006 г.); „Необходим е закон за кариерното развитие“ (2006 г.); „Науката и европейската интеграция на България“ (2006 г.); „Научната оценка – основен критерий за израстване на научно-преподавателските кадри“ (2006 г.); „Науката, висшето образование и членството на България в Европейския съюз“ (2006 г.); „Европеизация и модернизация на организацията на организацията и управлението на науката и образованието в България“ (2007 г.); „Науката и образованието правят една държава“ (2007 г.); „Науката и глобализацията – основни фактори в съвременното развитие“ (2008 г.); „Проектът за стратегия на науката няма стратегия“ (2008 г.); „Интересът на младите към научна кариера е минимален“ (2008 г.); „Заклучителен доклад пред Националния форум за науката 2009“ (2009 г.); „Държавна политика е нужна за развитието на науката“ (2009 г.); „При криза най-важно е онова, което ще роди бъдещ растеж“ (2009 г.); „За европейска политика към науката и образованието“ (2010 г.); „Подпалиха къщата на науката, а избират тапети“ (2011 г.); „Обществен дискуссионен клуб на СУБ по проблемите на науката и висшето образование – слово при откриването; заключително слово; заключително слово на дискусия по темата: „Рейтинг на висши училища и научни организации – проблеми и перспективи“; заключително слово на дискусия по темата „Научни изследвания и иновации – определения, измерване, анализи“; заключително слово на дискусия по темата „Принципи на управление на научноизследователските центрове и интеграцията им с университетите“; „Гражданското общество и проблемите на науката и висшето образование“ (2011 г.); „Държавната политика за наука – желана, но неосъществена“ (2012 г.); „Законът за развитие на академичния състав в Република България – необходимост от

промения“ (2013 г.); „За повече държавност в управлението на икономиката и науката“ (2013 г.); „Проблеми от приложението на Закона за развитието на академичния състав в Република България“ – три години по-късно“ (2014 г.); „Търсим 1 милион, за да задържим младите учени“ (2014 г.); „Обучаваме инженери и математици, а се търсят медицински сестри“ (2014 г.); „Профилактичната медицина у нас е изоставена, а от нея трябва да се започне“ (2014 г.); „Да не бъдем безразлични“ (2014 г.).

Горното изброяване на теми, занимавали Съюза на учените в годините след 1990 г., потвърждава ангажираността на този Съюз към актуалните проблеми на науката и висшето образование в един особено динамичен и труден период. Разбира се тази активност в основата си трябва да се свърже с личността на председателя на Съюза на учените – професор Дамянов. Една от най-важните инициативи на проф. Дамянов е създаването и ръководството на Дискусионния клуб за наука и образование към Съюза на учените в България. Тези дискусии по внимателно подбрани актуални теми се провеждаха в Големия салон на БАН с добра посещаемост не само от редови учени, но и от ключови фигури в българското висше образование и наука. Тук за първи път бе предложен задълбочен анализ на такива важни за реформата на висшето образование проблеми като състоянието на Фонда „Научни изследвания“ и перспективите за развитието на проектното финансиране в български научен сектор, приносът на българските учени за развитието на световната наука, същността на университетската идея и перспективите за развитието на висшето образование в България. Тук за първи път се обсъди със сериозни аргументи необходимостта с модерни наукометрични инструменти да се осъществява персоналната и институционалната оценка на научната дейност в университетите и научните организации.

Съюз на учените в България

Този отдел на книгата на Дамянов съдържа 13 материала: „Закон за развитие и академичния състав – крайно време за промяна“ (2015 г.); „Съюзът на учените в България – обединение на инициативните и активни творци на науката“ (1990 г.); „Какво е бъдещето на Съюза на учените в България: проблеми, приоритети“ (1993 г.); „Изпълнителната власт дължи признание на научната общност“ (2000 г.); „Възможностите ни са недооценени“ (2001 г.); „С почит към учения и общественика акад. Кирил Братанов“ (2011 г.); „2004 – година на Съюза на учените в България“ (2001

г.); „Няма печеливша политика без наука“ (2004 г.); „Съюзът на учените изгражда гнезда на силно патриотичен дух: медицина се прави с много пари“ (2004 г.); „История на Съюза на учените в България“ (2004 г.); „В служба на научната общност: 65 години СУБ“ (2009 г.); „Попаднал съм в юбилеен водовъртеж“ (2014 г.); „Увод към исторически справочник“ (2014 г.).

Този раздел на книгата би бил особено полезен за тези, които биха искали да се запознаят с еволюцията на Съюза на учените като професионална и творческа организация на българите, занимаващи се с научни изследвания – от идеологически обременена формация, създадена да държи в партиен (БКП) контрол „научните работници“ в България до свободна формация, търсеща активно и с научни аргументи условията за възходящото и успешно развитие на българския научен сектор.

Здравеопазване

Този раздел на книгата на пръв поглед изглежда, че е с частен характер и някой би допуснал, че такъв раздел не би се появил в книга за дейността на Съюза на учените в България, ако председателят на Съюза не бе медик. Мястото на такава дискусия, обаче, е точно подбрано, поради значимостта на проблема за реформирането на българското здравеопазване от модела на Семашко към някакъв друг по-модерен модел – една проблематика с ключово значение за развитието и моралното и физическото здраве на българското общество. Материалите в този раздел на книгата са 29: „Все още липсва дългосрочна стратегия за реформата“ (2004 г.); Здравната реформа в България: проблеми, перспективи, решения“ (2004 г.); „Част от здравната вноска да отива за личен влог“ (2005 г.); „Мнозинството от хората с бели престилки са с чиста съвест“ (2006 г.); „Присъединяването към Европейския съюз ни приучва към дисциплина, към спазването на определени правила, към стандарт на действие“ (2006 г.); „Здравето на хората – национален приоритет“ (2006

г.); „Здравето на хората – национален приоритет в стратегия „България 2020“ (2010 г.); „Трябва ли да изясни концепцията за медицината“ (2011 г.); „Реформата се нуждае от държавна грижа и политически консенсус“ (2011г.); „Посрещам 2012 г. с умерен оптимизъм“ (2012 г.); „Интелигенцията у нас е смачкана“ (2012 г.); „Постепенно и в здравеопазването се достига до взривоопасна ситуация“ (2013 г.); „Здравната система е деморализирана“ (2013 г.); „№ 1 сме по пилеене на пари за здраве“ (2014 г.); „Хирургията – под скалпела на времето“ (2014 г.); „За цените – разумен диалог, а не неясен мехамибъм“ (2003 г.); „Проблемът е многостранен, решението – политическо“ (2005 г.); „Традициите да развием в европейски мащаб“ (2008 г.); „Лекарските грешки не бива да се хиперболизират“ (2011 г.); „Държавата трябва да обръща по-голямо внимание на здравеопазването и на медицинската наука“ (2011 г.); „Хирург в Германия, хирург в България“ (1996 г.); „В защита на професионализма хирурзите се обединяват“ (2001 г.); „Липсата на чернодробна трансплантация в България – отдавнашен грях на държавата“ (2002 г.); „70 години Българско хирургическо дружество“ (2004 г.); „Хирургията в България – минало, настояще, бъдеще“ (2006 г.); „Хирургът държи човешкия живот в ръцете си“ (2008 г.); „За една клиника по хирургия най-важната апаратура, с която трябва да се разполага, са доброкачествените ръце на качествени хирурзи“ (2008 г.); „Операциите – в 100 болници“ (2009 г.); „Обединени ще бъдем по-силни и думата ни ще тежи повече“ (2014 г.).

*
* *

Тази обемна книга едва ли може да се прочете на един дъх. Това не е необходимо. Очаква се, обаче, книгата на Дамян Дамянов да има дълъг живот. Всички, които очакват да получат достоверна информация за това, което е занимавало българската научна общност в един сложен и

деликателен исторически период, би могло да се обърнат към тази книга. Достоянство на книгата е и нейният емоционален предговор, излязал под перото на голям български писател – академик Антон Дончев, авторът на „Време разделно“.

✉ Professor B.V. Toshev
University of Sofia
1 James Bourchier Blvd.
1164 Sofia, Bulgaria
E-Mail: toshev@chem.uni-sofia.bg

© 2016 BJSEP: Author

